

Redactioneel

Marieke Dewitte

Nog maar een paar maanden aan zet als hoofdredacteur van dit tijdschrift en er dient zich al een gelegenheid aan om even stil te staan en terug te blikken. Deze terugblik is niet zozeer ingegeven door de nakende eindejaarsperiode waarin het gebruikelijk is om te reflecteren op het voorbije jaar. Het NVVS-najaarscongres vormde de voornaamste aanleiding tot reflectie omdat het Tijdschrift voor Seksuologie een platform kreeg om de balans op te maken en in interactie te treden met jullie als lezers. Een gelegenheid die we graag aangrijpen, want dit blad is er vóór en dóór jullie en net daarom vinden we het zo belangrijk om jullie waardevolle feedback te krijgen. Met behulp van een onlineapplicatie (mentimeter) konden we jullie interactief en anoniem bevragen. Het was alvast een opsteker dat TvS sterk gewaardeerd wordt en dat de overgrote meerderheid wil dat TvS blijft bestaan. Het motiveert ons om door te gaan, om de kwaliteit te blijven waarborgen en ook na te denken over eventuele aanpassing, vernieuwing en het verleggen van klemtonen, zodat we ook die enkelingen kunnen overtuigen die het blad niet of nauwelijks lezen en er de meerwaarde niet (meer) van zien. Ondanks de positieve feedback, bleven me toch een aantal gesprekken bij waaruit bleek dat sommigen het contact met het blad verloren zijn, alsof het niet meer voelt als 'jullie' blad. En daarmee raken we aan de essentie van TvS, dus redenen genoeg om even stil te staan.

Een overzicht van 1977 tot nu leerde ons dat het aanvankelijke overwicht aan klinische en filosofische beschouwingen eind jaren '80 en begin jaren '90 steeds meer plaats maakte voor fundamenteel-wetenschappelijk onderzoek naar onderwerpen die vaak een weerspiegeling vormen van maatschappelijke verschuivingen. De laatste jaren is het aantal empirische artikelen echter weer teruggedrongen in het voordeel van beschouwingen en overzichtsartikelen. De thema's die doorheen de jaren het meest consistent aan bod kwamen, zijn seksuele functie en disfunctie (zowel wat betreft diagnostiek en behandeling, al is er nauwelijks sprake van behandelingsonderzoek); seksuele voorlichting en preventie; seksualiteit bij jongeren; forensische thema's zoals parafilie, pedofilie, zedendelinquenten, incest, misbruik; en tenslotte seksuele oriëntatie, met vanaf de jaren '90 meer nadruk op risicogedrag en preventie, vooral bij mannen die seks hebben met mannen. Wat het thema van het NVVS-najaarscongres betreft, namelijk geslachtsvariatie en seksualiteit, blijkt dat er reeds vanaf begin jaren '80 aandacht was voor transseksualiteit, wat dan evolueerde tot theoretische,

empirische en klinische beschouwingen over genderdysforie en, meer algemeen, genderproblematiek. Dat het totale aandeel van artikelen over het genderthema slechts 2,5 % betreft, is misschien te wijten aan het feit dat onze Vlaamse en Nederlandse Gender-centra een wereldautoriteit zijn op vlak van onderzoek en behandeling en dus enige druk ervaren om internationaal te publiceren. Anderzijds is die 2,5% wellicht geen absoluut cijfer, want gender-gerelateerde aspecten zijn vast ook aan bod gekomen in andere artikelen die niet specifiek betrekking hadden op genderproblematiek. Uit de rondvraag bleek alvast dat jullie meer willen lezen over de thema's gender, transgender en *Disorders in Sexual Development* (of noemen we het liever *Differences in Sexual Development*, zoals geheel terecht werd opgemerkt tijdens het congres), zowel wat betreft diagnostiek, behandelingsverloop, en seksuele ontwikkeling en beleving. Dit is natuurlijk niet zo verwonderlijk gezien het thema van de dag, waardoor er zich misschien net iets meer gender-geïnteresseerden onder het publiek bevonden.

De druk op internationale publicaties speelt TvS parten. Het wordt steeds moeilijker om voldoende artikelen te bundelen omdat we weinig spontaan ingezonden manuscripten ontvangen. Dit is nochtans niet het gevolg van tanend wetenschappelijk onderzoek of beperkte klinische omvang want de Vlaamse en Nederlandse seksuologie behoort nog steeds tot de top. Richten we onze peilen op internationale tijdschriften omdat dit nu eenmaal meer aanzien en dus meer kans op onderzoeksfinanciering oplevert? Zorgt de toenemende vraag naar registratie, administratie en productie voor te veel druk op de werkvloer? Wat hebben jullie nodig en wat kunnen wij doen om de drempel voor inzendingen te verlagen? Want nogmaals, dit blad is er vóór en dóór jullie. TvS wil vooral een medium zijn om empirische en klinische inzichten te delen met collega's uit het veld en aldus onze bevindingen toegankelijk te maken voor een groter publiek; valorisatie dus, om het met een meer *fancy* term te benoemen. Wat auteurs betreft, richten we ons zeker niet alleen op de gevestigde waarden, maar willen we net een platform bieden aan jonge onderzoekers om hun eerste ervaringen op te doen met het schrijven van onderzoeksartikelen en het vormen van opinies. Hierbij doe ik graag een warme oproep aan Vlaamse onderzoekers en klinici om het huidige overwicht aan Nederlandse artikelen terug in balans te brengen. Er gebeurt heel wat spannend onderzoek in Vlaanderen en veel Vlaamse klinici hebben een unieke expertise in hun domein. Wat de thema's

betreft, bleven een aantal aspecten van seksualiteit tot nu toe onderbelicht. Zoals eerder aangegeven door mijn voorganger Peter Leusink, komt TvS niet helemaal tegemoet aan het biopsychosociale perspectief op seksualiteit. Er is weinig aandacht voor biologische aspecten, wat kan wijzen op een aanhoudende segregatie tussen medici en psychologen terwijl multidisciplinaire samenwerking net zo ontzettend belangrijk is in ons veld. Ook sociologische benaderingen, denken we maar aan culturele diversiteit in seksualiteitsbeleving, vinden hun weg niet tot ons tijdschrift. Andere thema's die jullie lijken te missen zijn fertiliteit, IVF en hun impact op seksualiteit; abortus; grensoverschrijdend gedrag; parafilie; sekswerk; psychiatrie en seksualiteit; seksualiteit bij mensen met een verstandelijke beperking; seks en revalidatie; chronische ziekte en seksualiteit; impact van niet-aangeboren hersenletsel en dwarslaesie op seksualiteit; behandelmogelijkheden; levensstijl en seksualiteit; relatieproblemen en relatie therapie in seksuele hulpverlening; alternatieve relatievormen; en voorlichting en media-wijsheid. Daarnaast willen jullie meer aandacht voor determinanten en vaardigheden met betrekking tot seksueel plezier, lustbeleving en positieve seksuele ontwikkeling. Ik ben ervan overtuigd dat er meer dan voldoende kennis en ervaring is bij de Vlaamse en Nederlandse seksuologen om een relevante bijdrage te leveren over elk van deze thema's. Ik spreek jullie bewust als groep aan omdat uit de bevraging bleek dat jullie het schrijven van artikelen niet enkel als een taak van onderzoekers beschouwen, maar vooral ook van klinici, vormingswerkers en andere experts.

TvS staat open voor verschillende types artikelen, met als primaire insteek het maken van de vertaalslag tussen wetenschap en kliniek. Naast theoretische beschouwingen en overzichtsartikelen, die de laatste jaren steeds meer op de voorgrond kwamen, moedigen we onderzoeksartikelen aan en signalelementen waarin relevant internationaal gepubliceerd onderzoek samengevat en besproken wordt. In deze laatste categorie laten we ook graag de onderzoekers zelf aan het woord. Er wordt heel wat toponderzoek verricht in de Lage Landen en het is zonde dat deze belangrijke inzichten nauwelijks doorgang vinden tot de brede groep van Vlaamse en Nederlandse seksuologische hulpverleners en geïnteresseerden. Daarnaast maken we graag ruimte voor klinische artikelen want de wisselwerking tussen wetenschap en kliniek is bidirectioneel. Zowel casusbeschrijvingen als klinische observaties zijn welkom, zolang ze voldoende gekaderd en onderbouwd worden aan de hand van bestaande literatuur. Ook specifieke seksuologische interventies of toepassingen van interventies op seksuologische vraagstukken verdienen meer aandacht. Het lijkt erop dat jullie het aantal beschouwingen en signalelementen wel voldoende vinden, maar vooral meer klinische en empirische artikelen willen lezen.

Het nummer dat nu voor je ligt, komt daar alvast

aan tegemoet. Ditmaal geen direct klinische inslag, maar wel 4 artikelen waarin onderzoeksgegevens gerapporteerd worden over diverse thema's en daarbij gebruikmakend van diverse onderzoeksmethoden. De implicaties van deze gegevens voor de praktijk van de seksuoloog zijn evident. Het eerste artikel is forensisch georiënteerd en onderzoekt de mogelijkheid om zedendelicten te typeren naargelang hun criminele carrièrepatroon, eerder dan een typologie op basis van een specifiek delict. Er wordt gebruik gemaakt van een grote, landelijk representatieve database die longitudinale gegevens beschikbaar stelt over de criminele voorgeschiedenis van daders. De gegevens van meer dan 1000 zedendelinquenten uit zowel België als Nederland worden aan een reeks analyses onderworpen om aldus tot een typologie van zedendelinquenten te komen die een meer holistische en genuanceerde visie op de ontwikkeling en (dus ook preventie) van zedendelicten toelaat. De verschuiving van een eerder statische classificatie naar een meer dynamische groepering sluit aan bij de huidige trend om klinische fenomenen veeleer contextueel en transactioneel te benaderen.

Dat TvS bijdraagt tot theoretische ontwikkeling, blijkt ook uit het tweede artikel waarin hyperseksualiteit vanuit een verslavingsmodel benaderd wordt. Diagnostische verwarring en gebrek aan empirische evidentie staat een officiële DSM-diagnose van hyperseksualiteit in de weg, wat impliceert dat er verschillende visies bestaan over theorievorming, classificatie en therapeutische insteek. De literatuur over hyperseksualiteit is dus niet vrij van controversen. Piet Van Tuijl en collega's nemen het verslavingsperspectief als uitgangspunt en toetsen of de basiskenmerken van een verslaving samenhangen met de behoefte om hulp te zoeken voor problemen met hyperseksualiteit. Hierbij maken ze gebruik van de gegevens van een online zelftest voor seksverslaving, wat vooral exploratief ingezet wordt en dient om hypothesen aan te scherpen en verder te toetsen in systematisch vervolgonderzoek.

Ook het derde artikel sluit aan bij recente ontwikkelingen, zowel op wetenschappelijk als maatschappelijk vlak. Voortbouwend op het vorige themanummer rond seks en relaties, blijkt dat er steeds meer aandacht is voor de relationele context waarin seksuele interacties zich manifesteren. Deze context is niet langer beperkt tot monogame relaties, maar laat ook ruimte voor alternatieve relatievormen zoals consensuele non-monogamie (CNM). Hoewel CNM zich op verschillende manieren kan manifesteren, krijgen vooral de swingers veel onderzoeks aandacht, wellicht omdat hier de grootste uitdaging ligt voor preventie. Vanuit dat oogpunt hebben Tom Platteau en collega's een kwalitatief onderzoek opgezet waarin ze 40 swingers bevragen over hun strategieën met betrekking tot seksueel risicogedrag, seksuele grenzen en seksuele tevredenheid. Deze bevindingen dienen als eerste aanzet om een counseling en testing op maat te ontwikkelen voor swingers.

Het laatste artikel van dit nummer brengt ons bij een klinisch zeer relevant onderwerp dat doorheen de jaren nog maar weinig aandacht kreeg. Hoewel het orgasme reeds uitvoerig bestudeerd werd - al blijkt dit meer het geval te zijn voor het mannelijk eerder dan het vrouwelijk orgasme - ging onderzoek tot nu toe veeleer uit van een functionele benadering gericht op het begrijpen van orgasmestoornissen. In het onderzoek van Britt Slief en Mark Spiering ligt de focus niet op orgasmefunctie, maar op de beleving en betekenis van het orgasme, wat meteen belangrijke informatie oplevert over de dynamiek van het mannelijk en vrouwelijk orgasme in heteroseksuele relaties.

We sluiten dit nummer af met een filosofische noot over de mogelijke bedreigingen voor onze moderne seksuele identiteit, namelijk een toenemend gebrek aan diepgang en vrijheid. Dit biedt stof tot nadenken over onze huidige invulling van seksualiteit, al worden we ervoor gewaarschuwd om deze beschouwende activiteit los te laten als we tot de essentie van onze seksuele beleving willen komen.

Met de komende periode in zicht, durf ik zeggen dat dit tijdschrift jullie een aantal heerlijke pauzementen zal verschaffen die helpen ontsnappen aan de eindejaarsdrukke, alsook vele aanknopingspunten voor boeiende gesprekken aan de feestdis. Ik wens jullie fijne feestdagen toe en kijk samen met jullie uit naar een nieuw jaar vol boeiende ontdekkingen en inzichten uit het veld van de Vlaamse en Nederlandse seksuologie. Laat ons maar weer die lijst met goede voornemens opmaken. Zonder dit verder te specificeren, denk ik dat jullie wel weten waar ik op aanstuur.